

## Lista pieselor expuse în lapidarul medieval

### Panou I

Castelul de la Hunedoara este unul dintre cele mai mult și mai radical restaurate monumente. Aceste lucrări au demarat în 1868 și cu mici întreruperi continuă și în secolul XXI. În acest răstimp au fost îndepărtate o serie de fragmente arhitectonice originale, acestea fiind utilizate ca și material de construcție, eventual, în cel mai bun caz, puse deoparte. Piesele originale au fost înlocuite cu niște copii, iar în unele cazuri nici nu au mai reclădit părțile demolate. Această situație a apărut odată cu principiile de restaurare specifice secolului al XIX-lea, când proiectele de restaurare erau dominate de principiul purist. Ferenc Schulcz, primul restaurator al castelului (1868-1870), a fost ceva mai reținut. De numele său se leagă restaurarea Sălii Cavalerilor, unde a refolosit o bună parte din elementele de boltă originale. Cu această ocazie a înlocuit parțial stâlpii din sală. Se mai păstrează baza unui stâlp prezentat în sala a treia al lapidarului. El a descoperit și cheile de boltă heraldice ale Sălii Dietei, însă până la restaurarea sălii respective în anii 1960, ele au dispărut. Următorul restaurator al castelului, Imre Steindl a fost ceva mai radical: a schimbat toată plastica arhitectonică cu niște copii, dealtfel destul de fidele. Urmele intervenției sale sunt prezentate în prima sală a lapidarului unde se află copia ferestrei mediane ale Loggiei Matia realizată la comanda sa. Se păstrează doar două elemente originale ale ferestrei respective prezentate deasemenea în prima sală. Steindl a fost urmat de Gyula Piátsek, care a contribuit esențial la distrugerea unor părți ale castelului. De numele său se leagă demantelarea balcoanelor Sălii Dietei care erau cele mai valoroase elemente de arhitectură gotică târzie ale castelului. A reconstruit balcoanele din elemente nou sculptate cu excepția bolților care au fost refăcute în anii 1960. Elementele originale ale acestor balcoane sunt prezentate în sala a doua a lapidarului. La începutul secolului al XX-lea lucrările de restaurare au fost continuate de către arhitectul István Möller

A vajdahunyadi vár egyike a legtöbbet és leghosszabb ideig restaurált műemlékeknek. Ezek a munkálatok még 1868-ben elkezdődtek, és kisebb nagyobb megszakításokkal a 21. században is folytatódnak. Ez idő alatt a várnak számos eredeti faragványát kiemelték helyéről és építőanyagként használták fel, jobb esetben megőrizték őket. Az eredeti faragványokat vagy másolatokkal helyettesítették, vagy vissza sem építették az egykori állapotot. Mindez a 19. századi sajátos műemlékhelyreállítási elvekkel kezdődött, amikor elsődlegesen a purista szemlélet érvényesült. Az első restaurátor, Schulcz Ferenc valamivel visszafogottabb volt. Az ő nevéhez kapcsolódik a Lovagterem helyreállítása, amelynek boltozatába viszonylag sok eredeti faragványt épített vissza. Megtalálta az Országház-terem boltozatának is a címeres záróköveit, mivel azonban ennek visszaállítására alig az 1960-as években került sor, addigra elkallódtak. Az ő korában emelték ki azt a pillérlábazatot, amely a lapidárium harmadik termében található és a Lovagteremből származik. A következő restaurátor, Steindl Imre sokkal radiálisabb volt: minden eredeti faragványt másolatokkal cserélt ki. Munkásságának emlékét őrzi a lapidárium első terme, ahol a Mátyás-loggia földszintjének általa másolt ablaka látható. Az eredeti ablaknak mindössze két töredéke maradt meg, amelyet szintén az első teremben mutatunk be. Steindl után Piátsek Gyula folytatta a helyreállítást, pontosabban

a vár rombolását. Az ő nevéhez kapcsolódik az igen értékes erkélysor elbontása, amelyet teljesen új faragványokból építette újra. Alig az 1960-as években boltozták újra, felhasználva az eredeti boltozatelemek egy részét. Az erkélyből származó eredeti faragványok tekinthetők meg a lapidárium második termében. A 20. század elején Möller István vette át a vár helyreállításának vezetését, aki már különös gondot fordított az eredeti faragványokra. A köveket összegyűjtötte az érdekesebb faragványokból lapidáriumot rendezett be. Azóta a faragványokat állandóan költöztették a várban. Többnyire a Lovagteremben, a Bethlen-szárnyban és az Aranyházban voltak kiállítva. A jelenlegi kiállítás immár végleges otthont biztosít az igen értékes faragványok számára.

### **Camera I dreapta**

1.

Blazonul lui Ioan de Hunedoara. Copie după cheia de boltă din Sala Cavalerilor  
Hunyadi János címere. Másolat a Lovagteremben található zárókőről

The coat of arms of John Hunyadi. Copy of the key stone from the lower Great Hall

2.

Blazonul mare al lui Ioan de Hunedoara. Copie după cheia de boltă din Sala Cavalerilor  
Hunyadi János bővített címere. Másolat a Lovagteremben található zárókőről

The extended coat of arms of John Hunyadi. Copy of the key stone from the lower Great Hall

3.

Blazonul de Guvernator al Ungariei al lui Ioan de Hunedoara. Copie după cheia de boltă din  
Sala Cavalerilor

Hunyadi János kormányzói címere. Másolat a Lovagteremben található zárókőről

The coat of arms of John Hunyadi as Governor of Hungary. Copy of the key stone from the  
Great Hall

4.

Blazonul familiei Szilágyi. Copie după cheia de boltă din Sala Cavalerilor

A Szilágyi család címere. Másolat a Lovagteremben található zárókőről

The coat of arms of the Szilágyi family. Copy of the key stone from the Great Hall

5.

Blazonul dinastiei de Valois. Copie după cheia de boltă din Sala Cavalerilor

A Valois dinasztia címere. Másolat a Lovagteremben található zárókőről

The coat of arms of the Valois dynasty. Copy of the key stone from the Great Hall

6.

Blazonul familiei Szilágyi (sec. XIX)

A Szilágyi család címere (19. század)

The coat of arms of the Szilágyi family (19th c.)

7.

Blazonul lui Ioan de Hunedoara. Copie după originalul din timpanul ușii capelei Hunyadi János címere. A kápolna ajtajának ívmezejében található címer másolata  
The coat of arms of John Hunyadi. Copy of the original placed above the entrance to the chapel

### **Camera I. Nișă**

8.

Montant de fereastră cu blazonul familiei Szilágyi. Original din fereastră mediană a Loggiei Matia

Szilágyi címeres szárkő töredéke a „Mátyás-loggia” elbontott középső ablakáról  
Window post decorated with the coat of arms of the Szilágyi family. Original piece from the middle window of the „Matthias-loggia”

9.

Fragment de figură zoomorfă (dragon?). Original din fereastră mediană a Loggiei Matia  
Állat alakú faragvány (sárkány?) töredéke. A „Mátyás-loggia” elbontott középső ablakának eredeti darabja

Fragment of a zoomorphic figure (dragon?). Original piece from the middle window of the „Matthias-loggia”

10.

Panou II

### **Camera I. Stânga**

11.

Panou III

### **Camera II. Stânga**

12.

Panou mare IV

Fragmente din balcoanele Sălii Dietei  
A vár palota-erkélysorának töredékei

### **Camera II. Dreapta**

13.

Fragmente de fială (pinaclu). Provin din balcoanele Sălii Dietei  
Fiatorony töredékek. Az Országház-terem erkélysorának darabjai

Fragments of pinnacles from the oriels of the upper Great Hall

14.

Timpan de fereastră decorată cu blazonul mare al lui Ioan de Hunedoara. Provine din balcoanele Sălii Dietei

Ablak ívmező Hunyadi János bővített címerével. Az Országház-terem erkélysorának darabja  
Window tympanum decorated with the extended coat of arms of John Hunyadi from the oriels of the upper Great Hall

15.

Consola uneia dintre balcoanele Sălii Dietei decorată cu un blazon

Az Országház-terem egyik erkélyének címeres konzolja

Corbel of an oriel of the upper Great Hall decorated with a coat of arms

16.

Consola uneia dintre balcoanele Sălii Dietei decorată cu blazonul familiei Hunedoreștilor

Az Országház-terem egyik erkélyének Hunyadi-címeres konzolja

Corbel of an oriel of the upper Great Hall decorated with the coat of arms of the Hunyadi family

17.

Timpan de fereastră decorată cu blazonul familiei Szilágyi. Provine din balcoanele Sălii Dietei

Ablak ívmező a Szilágyi család címerével. Az Országház-terem erkélysorának darabja

Window tympanum decorated with the coat of arms of the Szilágyi family. Formerly part of the oriels of the upper Great Hall

18.

Fragmente de fleuroane. Provin din balcoanele Sălii Dietei

Keresztrózsa töredékek. Az Országház-terem erkélysorának darabjai

Fragment of pinnacle finials from the oriels of the upper Great Hall

### **Camera III**

19.

Nașteri de nervură provenind din bolta balcoanelor Sălii Dietei

Bordaindítások az Országház-terem erkélysorának boltozatából

Rib springs of the vaulting from the oriels of the upper Great Hall

20.

Baza unui stâlp din Sala Cavalerilor

A Lovagterem pillérlábazata

The base of a pillar from the lower Great Hall

21.

Fragmente de nervuri torsionate provenind din bolta balcoanelor Sălii Dietei  
Csavart bordatöredékek az Országház-terem erkélysorának boltozatából  
Twisted rib fragments from the vaulting of the oriels of the upper Great Hall

22.

Ancadrament de fereastră din aripa de nord a castelului (Casa de Aur)  
Ablakkeret a vár északi szárnyából (ún. Aranyházból)  
Window frame from the northern wing (so called Golden Haus) of the castle

23.

Consolă din Turnul Capestrano  
Gyámkő a Kapisztrán-toronyból  
Corbel from the Capestrano Tower

24.

Încrucișări de nervuri din balcoanele Turnului Nou de Poartă sau aripii de nord  
Bordakereszteződések az Új Kaputorny vagy az északi szárny zárterkélyeinek boltozatáról  
Crossing ribs from the oriels of the New Gate Tower or the northern wing of the castle